

Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău
Judecător: Gh.Bîrnaz
Curtea de Apel Chișinău
Judecători: N.Vascan, E.Clim, Iu.Cotruță

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

29 iulie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători:

Iurie Bejenaru, Oleg Sternioală,
Petru Moraru, Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de către Serviciul Vamal al RM, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Rusu Eugeniu împotriva Serviciului Vamal al RM privind anularea pct. 1 al ordinului directorului general al Serviciului Vamal al RM nr.139-p din 05.02.2014, restabilirea în funcția anterior deținută, încasarea salariului pentru lipsa forțată de la serviciu, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2015,

CONSTATĂ:

La 05 martie 2014, reclamantul Rusu Eugeniu s-a adresat cu cererea de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova, solicitînd:

- anularea pct. 1 al ordinului directorului general al Serviciului Vamal al R. Moldova, nr. 139-p din 05 februarie 2014, prin care i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară - eliberarea din serviciu în organul vamal;
- restabilirea în funcția de inspector superior al Postului vamal Leușeni - Albîta (auto), Biroul Vamal Leușeni cu calcularea salariului mediu pentru absența forțată de la lucru;
- încasarea din contul Serviciului Vamal în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat în sumă de 20 000 lei;
- încasarea din contul Serviciului Vamal în beneficiul său a cheltuielilor în legătură cu asistența juridică acordată de apărător în sumă de 3 000 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul Rusu Eugeniu a invocat că prin ordinul nr. 139-p din 05 februarie 2014 al directorului general al Serviciului Vamal, a fost dispusă aplicarea față de el - inspector superior al Postului vamal Leușeni - Albîta (auto) Biroul Vamal Leușeni, sancțiunea disciplinară - eliberarea din serviciu în organul vamal pentru nerespectarea prevederilor pct. 7 lit. a), e) și j) al Codului de conduită a colaboratorului vamal, precum și art. 15 alin. (1) lit. a), c), d), h) și i), art.

46 lit. a) a Legii serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20.07.2000, fapt ce constituie o încălcare gravă a disciplinei de serviciu.

De asemenea, reclamantul Rusu Eugeniu a precizat că în cadrul anchetei de serviciu, nu s-a demonstrat faptul că, la trecerea microbuzului de model Mercedes Sprinter, n/î B 279 SSS prin postul vamal Leușeni - Albița, existau coletele cu 1 170 pachete de țigări Winston, deoarece acestea nu au fost depistate prin intermediul scannerului, posibil acestea să fi apărut ulterior controlului vamal și pînă la postul Vamal Albița sau cu trecerea acestora prin preajma magazinelor Duty-Free, unde este posibilitatea de a face acest lucru la postul vamal Leușeni-Albița.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 septembrie 2014, cererea înaintată de Rusu Eugeniu a fost admisă parțial.

S-a anulat pct.1 al ordinului directorului general al Serviciului Vamal al RM nr.139-p din 05.02.2014 cu privire la aplicarea față de Rusu Eugeniu – inspector superior al Postului Vamal Leușeni-Albița (auto), Biroul Vamal Leușeni a sancțiunii disciplinare – eliberarea din serviciu în organul vamal.

S-a restabilit Rusu Eugeniu în funcția de inspector superior al Postului Vamal Leușeni-Albița (auto), Biroul Vamal Leușeni.

S-a încasat de la Serviciul Vamal al RM în beneficiul lui Rusu Eugeniu salariul mediu pentru absență forțată de la serviciu pentru perioada 05.02.2014-30.09.2014, prejudiciul moral în mărimea unui salariu mediu lunar și cheltuielile pentru asistență juridică acordată de apărător în mărime de 3 000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

În susținerea hotărîrii adoptate, instanța de fond a aplicat prevederile art. 4 al Convenției cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa patronului nr. 158 din 22.06.1982, ratificată de R.Moldova la 15.10.1996, art. 86 alin. (1) lit. g), 90 alin. (1) și (2), 330 alin. (1) Codul muncii, art. 46 lit. a) al Legii serviciului în organele vamale și art. 1423 CC, concluzionînd că acțiunile reclamantului calificate ca atitudine iresponsabilă și superficială față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu au fost demonstrate, nefiind prezentate în acest sens probe concludente și pertinente.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la 16 octombrie 2014, Serviciul Vamal al RM a declarat apel, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 septembrie 2014, cu emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2015, cererea de apel declarată de către Serviciul Vamal al RM a fost respinsă, fiind menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 septembrie 2014.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate. Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

La 10.04.2015, Serviciul Vamal al RM a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 14.01.2015 și a hotărîrii

Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 septembrie 2014, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că, instanțele judecătorești nu au elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei și au încălcat și aplicat eronat normele de drept material.

Indică recurentul că instanțele nu au ținut cont de faptul că intimatul a încălcat fișa de post, aprobată prin ordinul Serviciului Vamal nr.250-p din 15.03.2010, care prevede expres obligativitatea inspectorului vamal să asigure respectarea regulamentului de ordine interioară și a legislației în vigoare, să execute ordinele și dispozițiile șefului organului vamal, să efectueze un control vamal corespunzător, acționând în scopul combaterii fraudei, a corupției, a traficului ilicit de mărfuri și de bunuri și altor acțiuni ilicite.

Consideră că instanțele eronat au concluzionat că nu au fost prezentate probe incontestabile ce ar proba că acțiunile intimatului sunt iresponsabile și superficiale față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, or ignorarea alertei Sistemului informațional și efectuarea controlului selectiv în locul celui detaliat, fapt recunoscut de însuși intimat în explicația sa, constituie probe suficiente și incontestabile în demonstrarea vinovăției sale

Menționează recurentul că eronat au fost aplicate prevederile art.4 al Convenției cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa patronului nr.168 din 22.06.1986, deoarece expresia „din inițiativa patronului” indică domeniul de aplicare al acesteia, or patron este proprietar al unei întreprinderi, ceea ce în domeniul public nu există. Totodată art. 2, pct.1 al Convenției prevede că acesta se aplică în toate domeniile activității economice. Prin urmare, Convenția dată nu poate fi aplicată în cazul funcționarilor publici, deoarece activitatea funcționarilor publici nu face parte din domeniul activității economice.

La 18 mai 2015, intimatul Rusu Eugeniu a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea acestuia, cu menținerea hotărârilor judecătorești contestate, pe care le consideră întemeiate și legale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) și (2) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Serviciul Vamal al RM în termen, avînd în vedere că copia deciziei contestate a fost expediată la 29.01.2015 (f.d. 126) și recepționată de către recurent la 12.02.2015, fapt confirmat prin copia plicului poștal anexat la materialele dosarului (f.d.133).

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat Serviciul Vamal al RM a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

La examinarea litigiului atît instanța de fond, cît și cea de apel nu au aplicat normele de drept material care urmau a fi aplicate, precum și au aplicat o lege care nu urma a fi aplicată și în consecință au adoptat hotărîri ilegale. Totodată, în speță sunt stabilite fapte suficiente pentru a da o soluție nouă de respingere a acțiunii.

Potrivit materialelor cauzei, reclamantul Rusu Eugeniu s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva Serviciului Vamal al RM, prin care a solicitat anularea pct. 1 al ordinului directorului general al Serviciului Vamal al R. Moldova, nr. 139-p din 05 februarie 2014, prin care i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară - eliberarea din serviciu în organul vamal; restabilirea în funcția de inspector superior al Postului vamal Leușeni - Albîta (auto), Biroul Vamal Leușeni cu calcularea salariului mediu pentru absența forțată de la lucru; încasarea din contul Serviciului Vamal în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat în sumă de 20 000 lei; încasarea din contul Serviciului Vamal în beneficiul său a cheltuielilor în legătură cu asistența juridică acordată de apărător în sumă de 3 000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30.09.2014, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14.01.2015, a fost admisă parțial acțiunea și s-a dispus anularea pct.1 al ordinului directorului general al Serviciului Vamal al RM nr.139-p din 05.02.2014 cu privire la aplicarea față de Rusu Eugeniu – inspector superior al Postului Vamal Leușeni-Albîta (auto), Biroul Vamal Leușeni a sancțiunii disciplinare – eliberarea din serviciu în organul vamal; restabilirea lui Rusu Eugeniu în funcția de inspector superior al Postului Vamal Leușeni-Albîta (auto), Biroul Vamal Leușeni; încasarea de la Serviciul Vamal al RM în beneficiul lui Rusu Eugeniu salariul mediu pentru absență forțată de la serviciu pentru perioada 05.02.2014-30.09.2014, prejudiciul moral în mărimea unui salariu mediu lunar și cheltuielile pentru asistență juridică acordată de apărător în mărime de 3 000 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră hotărîrile instanțelor judecătorești ilegale, pornind de la următoarele.

După cum rezultă din actele cauzei, intimatul Rusu Eugeniu a fost concediat din organele afacerilor interne prin ordinul directorului general al Serviciului Vamal al RM nr.139-p din 05.02.2014, în temeiul prevederilor pct. 7 lit. a), e) și j) al Codului de conduită a colaboratorului vamal, precum și art. 15 alin. (1) lit. a), c), d), h) și i), art. 46 lit. a) a Legii serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20.07.2000, fapt ce constituie o încălcare gravă a disciplinei de serviciu.

Circumstanțele care au generat concedierea intimatului Rusu Eugeniu au constituit manifestarea atitudinii iresponsabile și superficiale față de exercitarea atribuțiilor de serviciu prin neîntreprinderea măsurilor necesare în vederea prevenirii trecerii ilegale a produselor de tutungerie – depistate de către Autorițițile Române, efectînd superficial controlul fizic al mijlocului de transport care s-a prezentat în noaptea de 22 spre 23 ianuarie 2014 pentru controlul vamal pe sensul de ieșire din RM.

Potrivit prevederilor art. 3 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie

actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de:

- a) autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi;
- b) subdiviziunile autorităților publice;
- c) funcționarii din structurile specificate la lit.a) și b).

La caz, anularea ordinului Serviciului Vamal de aplicare a sancțiunii sub formă de concediere, constituie obiect al acțiunii în centenciosul administrativ.

Potrivit art. 26 alin. (1) al legii menționate, actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care:

- a) este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii;
- b) este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței;
- c) este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite.

Analizînd temeiurile de anulare a ordinului de concediere invocate de intimat, instanța de recurs constată că acestea nu se încadrează în temeiurile legale expres stabilite. Or, faptul că în cadrul anchetei de serviciu, nu s-a demonstrat că, la trecerea microbuzului de model Mercedes Sprinter, n/î B 279 SSS prin postul vamal Leușeni - Albita, existau coletele cu 1 170 pachete de țigări Winston, deoarece acestea nu au fost depistate prin intermediul scannerului și posibil acestea să fi apărut ulterior controlului vamal și pînă la postul vamal Albița sau cu trecerea acestora prin preajma magazinelor Duty-Free, unde este posibilitatea de a face acest lucru, nu se încadrează nici într-un temei legal de anulare a actului administrativ.

Mai mult ca atît, pe lîngă faptul că afirmațiile intimatului-reclamant sunt bazate doar pe presupuneri, acestea nici nu au o importanță determinantă la aprecierea legalității ordinului contestat, deoarece nu se referă la temeiurile legale de anulare a actului administrativ.

În același timp, Colegiul constată că Rusu Eugeniu a fost concediat pentru manifestarea atitudinii iresponsabile și superficiale față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, efectuînd superficial controlul fizic al mijlocului de transport care s-a prezentat în noaptea de 22 spre 23 ianuarie 2014 pentru controlul vamal pe sensul de ieșire din RM.

Potrivit art. 46 a Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000, drept încălcare gravă a disciplinei de serviciu în organul vamal sînt recunoscute următoarele acțiuni ale colaboratorului vamal:

- a) acțiunile care contribuie la trecerea bunurilor peste frontiera vamală cu încălcarea legislației vamale dacă aceste acțiuni nu atrag răspundere penală;

Astfel, acțiunile colaboratorului vamal Rusu Eugeniu de verificare selectivă a coletelor neînsoțite, au contribuit la trecerea pachetelor de țigări, în situația cînd verificarea în sistemul „Unipass” a datelor microbuzului a constatat prezența a 3 mesaje de alertă – „Atenție! Persoana/mijloc de transport ce prezintă risc potențial de implicare în transportul ilicit cu produse de tutungerie. Pînă la perfectarea operațiunii de traversare a frontierei vamale, la ieșirea din RM, se va efectua controlul fizic detaliat, inclusiv cu utilizarea mijloacelor tehnice de control”.

Or, SI „Unipass” a alertat colaboratorul vamal despre acțiunile care urmează a fi efectuate în mod obligatoriu, însă Rusu Eugeniu a ignorat mesajul nominalizat, efectuînd controlul selectiv. Respectiv, prin atitudinea sa superficială față de avertizările obținute referitoare la persoana și unitatea de transport ce urmau a fi verificate, colaboratorul vamal nu a respectat obligațiile sale de a executa întru totul

ordinile și dispozițiile șefului organului vamal, nu a asigurat respectarea regulamentului de ordine interioară și a legislației în vigoare, care prescriau în speță efectuarea unui control amănunțit.

Prin urmare, Colegiul conchide că organul vamal corect a calificat acțiunile intimatului ca fiind atitudine iresponsabilă și superficială față de exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Mai mult ca atât, în temeiul art. 26 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, instanța de contencios administrativ nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității actului administrativ și a operațiunilor administrative care au stat la baza emiterii acestuia.

În această ordine de idei, Colegiul consideră neîntemeiată concluzia instanțelor cum că acțiunile reclamantului calificate ca atitudine iresponsabilă și superficială față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu au fost demonstrate, nefiind prezentate în acest sens probe concludente și pertinente.

Or, această concluzie contravine materialelor cauzei, deoarece anume verificarea superficială și selectivă a coletelor, fapt recunoscut de însăși Rusu Eugeniu, a dus la trecerea ilegală peste frontiera vamală a produselor de tutungerie.

În acest sens, instanțele nu au ținut cont de faptul că intimatul a încălcat atribuțiile de serviciu înscrise în fișa de post, aprobată prin ordinul Serviciului Vamal nr.250-p din 15.03.2010, care prevede expres obligativitatea inspectorului vamal să asigure respectarea regulamentului de ordine interioară și a legislației în vigoare, să execute ordinele și dispozițiile șefului organului vamal, să efectueze un control vamal corespunzător, acționând în scopul combaterii fraudei, a corupției, a traficului ilicit de mărfuri și de bunuri și altor acțiuni ilicite.

Totodată, Colegiul constată că eronat au fost aplicate de către instanțe prevederile art.4 al Convenției cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa patronului nr.168 din 22.06.1986, deoarece expresia „din inițiativa patronului” indică domeniul de aplicare al acesteia, or patron este proprietar al unei întreprinderi, ceea ce în domeniul public nu există. Totodată art. 2, pct.1 al Convenției prevede că acesta se aplică în toate domeniile activității economice. Prin urmare, Convenția dată nu poate fi aplicată în cazul funcționarilor publici, deoarece activitatea funcționarilor publici nu face parte din domeniul activității economice.

În consecință, deoarece pretenția privind anularea ordinului de concediere este neîntemeiată, cerințele subsecvente acesteia privind restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru lipsa forțată de la serviciu și a prejudiciului moral, la fel Colegiul le consideră neîntemeiate.

Potrivit art. 25 alin. (1) lit. a) al Legii contenciosului administrativ, judecând acțiunea, instanța de contencios administrativ respinge acțiunea ca fiind nefondată sau depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că instanțele judecătorești eronat au aplicat legea materială care nu trebuia aplicată la soluționarea litigiului dedus judecății în speță, deoarece, prin actele cauzei a fost demonstrată netemeinicia acțiunii reclamantului-intimat.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2015 și hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun.

Chișinău din 30 septembrie 2014 și de a adopta o hotărâre nouă de respingere a acțiunii.

Ținând cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Serviciul Vamal al RM.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2015 și hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 septembrie 2014 și se adoptă o hotărâre nouă.

Se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată a lui Rusu Eugeniu împotriva Serviciului Vamal al RM privind anularea pct. 1 al ordinului directorului general al Serviciului Vamal al RM nr.139-p din 05.02.2014, restabilirea în funcția anterior deținută, încasarea salariului pentru lipsa forțată de la serviciu, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Petru Moraru

Iuliana Oprea